

УДК 636.08.003:
631.224.6:636.934.2

© 2015

Т.В. Шевчук,

*кандидат сільсько-
господарських наук*

*Вінницький національний
аграрний університет*

ПРОДУКТИВНІСТЬ ТОВАРНОГО МОЛОДНЯКУ СРІБЛЯСТО- ЧОРНИХ ЛИСИЦЬ, ВИРОЩЕНИХ У МОДИФІКОВАНИХ ШЕДАХ

Мета. Вивчити продуктивність товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, вирощених у модифікованих світлозахисними щитами 2-рядних шедах. **Методи.** Досліди проводили на товарному молодняку сріблясто-чорних лисиць. Контрольну групу утримували у типовому приміщенні, дослідну — у модифікованому, облаштованому світлозахисними щитами. **Результати.** Установлено, що за створення 7-годинного світлового дня під час вирощування товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць можна поліпшити якість одержуваної продукції. **Висновки.** Упровадження 7-годинного світлового дня сприяло скороченню періоду линяння та формування хутра у дослідних звірів, збільшенню розмірів одержаних від них шкур та поліпшенню їх органолептичних властивостей.

Ключові слова: сріблясто-чорні лисиці, утримання, шеда, природне освітлення, режим освітлення, продуктивність, якість хутра.

Постановка проблеми. Вирощування хутрових звірів потребує суворого дотримання мікрокліматичних параметрів, серед яких освітленість є одним із основних [8]. Так, за нормами природне освітлення у шедах має становити >50 лк, а за штучного освітлення — >75 лк [3, 5–7]. Однак під час установа цього нормативу керувалися ергономічністю праці звіроводів, не враховуючи потреби тварин. Припускається, що світло, яке надходить у сітчасті вигули звірів у відкритих типових шедах, є достатнім для нормального їх розвитку. Проте аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що скорочення світлового дня за утримання звірів у типових шедах позитивно впливає на якість хутра та дає змогу скоротити період вирощування. Так, Є.О. Вагін із співавторами зазначає, що тривалість світлового дня впливає на тривалість латентного періоду [4]. Скорочення його можна досягти за збільшення тривалості світлового дня. Н.Ш. Перельдику та В.В. Губському вдалося скоротити латентний період у соболя. Доведено, що у самок, яких додатково

освітлювали (у січні — лютому) латентний період був на 2 і більше днів коротший, ніж у самок без додаткового освітлення [1]. Д.К. Беляєв та О.В. Трапезов досягли збільшення плодючості норок за збільшення тривалості освітленості, до того ж у кольорових норок це прослідковувалося більшою мірою, ніж у стандартних [2].

Мета досліджень — вивчити продуктивність товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, вирощених у модифікованих світлозахисними щитами 2-рядних шедах.

Матеріали і методика досліджень. Досліди проводили на товарному молодняку сріблясто-чорних лисиць (120 гол.) за схемою (табл. 1).

Експеримент тривав з квітня по грудень 2013 р. Тварин розміщували у двох 2-рядних шедах. Контрольну групу утримували у типовому приміщенні, дослідну — у модифікованому, яке із 20 липня 2013 р. було облаштовано світлозахисними щитами (рисунок).

В основному періоді досліду, який збігався із початком літнього линяння, тварин утримували за однакового природного освітлення,

1. Схема досліджень

Група	Кількість тварин, гол.	Особливості умов утримання за періодами		
		Підготовчий, 30 діб	Основний, 50 діб	Заключний (від кінця линяння до повного дозрівання хутра)
I (контрольна)	60	Переведення і розміщення у типовому 2-рядному шеді	Утримання у типовому 2-рядному шеді за нерегульованого світлового режиму	Утримання у типовому 2-рядному шеді
II (дослідна)	60	Те саме	Те саме	Утримання у типовому модифікованому 2-рядному шеді за 7-годинного світлового режиму

у заключному — дослідну групу утримували за 7-годинного світлового дня за допомогою сонцезахисних щитів. Решта мікрокліматичних параметрів і годівля лисиць були однаковими та у межах норм [9]. Упродовж досліді визначали тривалість літнього линяння та терміни повного дозрівання хутра, а також проводили оцінку якості прісно-сухих шкір товарного молодняку лисиць за загальноприйнятими методиками [8, 11]. Одержаний цифровий матеріал обробляли біометрично [10].

Результати досліджень. Експериментально встановлено, що за створення 7-годинного світлового дня під час вирощування товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць у типовому 2-рядному шеді можна поліпшити якість одержуваної від нього продукції. Так, прісно-сухі шкури дослідних тварин були довші за контрольні на 0,25 см, ширші на 0,04 см, їхня площа була більша на 0,17 дм². Тому їх оцінено на 3,55% вище, реалізаційна ціна у 1,03 раза більша за контрольну групу (табл. 2).

Від товарного молодняку, вирощеного за 7-годинного світлового дня, були одержані шкури вищої розмірної категорії. Крім того,

у дослідній групі було на 5,6% більше шкур I групи кольору, на 9,43% більше шкур I групи сріблястості та на 3,79% більше шкур I ґатунку, а також виявлено менше вад (табл. 3).

З метою вивчення ефективності вирощування товарного молодняку за різних умов і режимів освітлення у 2-рядних типових шедах нами проведено облік тривалості літнього линяння тварин та періоду дозрівання хутра (табл. 4).

Дані табл. 4 свідчать, що тварини дослідної групи характеризувалися стислішими строками літнього линяння та дозрівання хутра, що зумовило зменшення витрат на їх утримання та сприяло зростанню прибутковості одержаної від них продукції (табл. 5).

Кошторис облаштування одного 2-рядного шеду світлозахисними щитами був таким:

1. Матеріальні витрати на будівельні матеріали: шифер — 30 листів×62 грн/лист=1860 грн; брус дерев'яний (50×50) — 120 м×4 грн/м = 480 грн; цвяхи — 5 кг×12 грн/кг=60 грн.

2. Оплата праці (монтаж щитів) — 51 м²×20 грн/м²=1020 грн.

Загальновиробничі витрати на облаштування сонцезахисних щитів одного

2. Лінійні проміри та оцінка прісно-сухих шкур товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Розміри шкури:		
довжина, см	77,91±0,15	78,16±0,94
ширина, см	13,14±0,05	13,18±0,04
площа, дм ²	20,47	20,60
Оцінка шкури, %	83,02±2,99	86,57±2,91
Ціна реалізації шкури, грн	886,53±36,32	916,23±29,94

Світлозахисні щити 2-рядного шеда

3. Характеристика якісних показників прісно-сухих шкур товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, %

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Розмірна категорія:		
00	0	0
0	0	0
1	0	3,51
2	26,79	31,58
3	3,57	26,32
4	25,00	29,82
5	12,50	8,77
Група кольору:		
I	80,36	85,96
II	17,86	8,77
III	1,79	5,26
Група сріблястості:		
I	62,50	71,93
II	37,50	28,07
Група вад:		
1	82,14	80,70
2	8,93	10,83
3	7,14	3,51
4	1,79	5,26
Гатунок:		
I	83,93	87,72
II	16,07	12,25

4. Тривалість літнього линняння та дозрівання хутра товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць, % від поголів'я у групі

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Тривалість літнього линняння:		
з 01.07 до 01.08 (31 доба)	0	0
з 01.07 до 10.08 (41 доба)	0	0
з 01.07 до 15.08 (46 діб)	0	1,75
з 01.07 до 20.08 (51 доба)	0	3,51
з 01.07 до 25.08 (56 діб)	5,36	7,02
з 01.07 до 31.08 (62 доби)	12,50	24,56
з 01.07 до 10.09 (72 доби)	80,36	63,16
Дата забою (дозрівання хутра):		
20.11 (249 діб)	0	0
30.11 (259 діб)	3,57	8,77
10.12 (269 діб)	3,57	50,88
20.12 (279 діб)	17,86	35,09
25.12 (284 доби)	75,00	5,26

5. Економічна оцінка ефективності вирощування товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць

Показник	Група	
	I (контрольна)	II (дослідна)
Кількість тварин у групі, гол.	60	60
Збереженість поголів'я, %	93,3	95,0
Кількість товарного молодняку забійних кондицій, гол.	56	57
Загальновиробничі витрати, тис. грн	46,17	45,51
Виручка від реалізації, тис. грн	49,65	52,23
Прибуток, тис. грн	3,47	6,71
Рівень рентабельності, %	7,52	14,72
Одержано прибутку на 1 грн додаткових витрат	—	1,96
Окупність додаткових витрат, років	—	0,5

2-рядного шедя у 2013 р. становили 3420 грн. Розрахунки свідчать, що на 1 грн додаткових витрат на створення 7-годинного світлового дня за вирощування товарного молодняку сріблясто-чорних лисиць завдяки облаштуванню 2-рядних типових шедів світлозахисними щитами можна одержати близько 1,96 грн чистого прибутку. Окупність витрат — не

більше 0,5 року. У подальшому прибутковість нововведення зростатиме і становитиме приблизно 6,22 грн (6712,25 грн/1078,4 грн), адже у собівартість продукції включатиметься лише амортизація та вартість щорічного монтажу щитів (68,4 грн амортизаційних відрахувань + 1010 грн витрати на монтаж).

Висновки

За скорочення до 7 год режиму світлового дня у типовому 2-рядному шеді досягнуто збільшення лінійних розмірів шкур забійного молодняку сріблясто-чорних лисиць: довжини — на 3,2%, ширини — 3,04, площі — 6,40%, зростання частки продукції 1-ї розмірної категорії — на 3,51%, 2-ї — 4,79,

3-ї — на 22,75%. Це дало змогу отримати частку шкур I класу більшу на 5,60%, I групи сріблястості — на 9,43, I ґатунку — на 3,79%. За скорочення до 7 год світлового дня скорочуються строки літнього линяння та дозрівання хутра сріблясто-чорних лисиць.

Бібліографія

1. *Беляев Д.К.* Теоретические и практические основы фотопериодизма в разведении пушных зверей/Д.К. Беляев//Световой фактор в повышении продуктивности пушных зверей. — М., 1976. — С. 7–30.
2. *Беляев Д.К.* Поведение норки и их репродуктивная функция/Д.К. Беляев, О.В. Трапезов//Кролиководство и звероводство. — 1987. — № 4. — С. 6–7.
3. *Будівлі і споруди для тваринництва: ДБН В.2.2-1-95.* — Видання офіційне. — К., Держкоммістобудування України, 1995.
4. *Вагин Е.А.* Пушное звероводство и кролиководство/Е.А. Вагин, А.И. Квапиль, П.Т. Клецкин. — М.: Агропромиздат, 1977. — 324 с.
5. *Гигиенические требования к микроклимату производственных помещений: СанПиН 2.2.4.548-96.* — М., 1996.
6. *Естественное и искусственное освещение: СНиП 23-05-95.* — М., 1996.
7. *Животноводческие, птицеводческие и звероводческие здания и помещения: СНиП 2.10.03-84.* — Взамен СНиП II-99-77. — М., 1985.
8. *Звероводство: учебное пособие для вузов/ [Е.Д. Ильина, А.Д. Соболев, Т.М. Чекалова, Н.Н. Шумилина].* — СПб.: Лань, 2004. — 304 с.
9. *Перельдик Н. Ш.* Постановка научно-хозяйственных опытов по кормлению пушных зверей/Н.Ш. Перельдик, В.К. Юдин//Методические указания. — М.: ВАСХНИЛ НИИПЗК, 1973. — 19 с.
10. *Плохинский Н.А.* Руководство по биометрии для зоотехников/Н.А. Плохинский. — М.: Колос, 1969. — 256 с.
11. *Шкурки лисицы клеточного разведения невыделанные. Технические условия: ГОСТ 2790-88.* — [Действ. от 01.10.1991]. — М.: Гос. ком. по стандартам, 1988. — 15 с. — Введ. 01.04.1994. — 12 с.

Надійшла 10.03.2015.